

ИНСОН ҚИЁФАСИНИ ЭСТЕТИК ХИРУРГИЯ ВОСИТАСИДА ЎЗГАРИШНИНГ АСАБ-РУҲИЙ ТИЗИМИ ХУСУСИЯТЛАРИГА ТАЪСИРИ

Полванов Р.Б

ЭСТЕТИЧЕСКАЯ ХИРУРГИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЭМОЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ ПЛАСТИЧЕСКИХ ОПЕРАЦИЙ

Полванов Р.Б.

THE IMPACT OF CHANGING THE APPEARANCE OF A PERSON ON THE PROPERTY OF THE NEUROPSYCHIC SYSTEM THROUGH AESTHETIC SURGERY

Polvanov R.B.

Тошкент Тиббиёт Академияси

Цель: оценка влияния пластических хирургических операций на внутреннее состояние и поведение пациентов. **Материал и методы:** с помощью специальной анкеты был проведен опрос и визуально-объективное обследование 33 пациентов, которые перенесли пластические операции с целью улучшения эстетики различных зон лица (глаз, губ, ушей и др.). **Результаты:** 28 (89,3%) опрошенных пациентов были довольны полученным результатом. Благодаря успешному пластическому хирургическому вмешательству у них произошли положительные изменения психического состояния и поведенческих реакций. По их мнению, внешний вид их стал более привлекательным, чем был до операции. **Выводы:** преобладание среди пациентов пластических хирургов городских жителей свидетельствует о том, что в городе люди больше внимания уделяют своему внешнему виду, стремясь приобрести еще большую внешнюю привлекательность, что, несомненно, способствует успешной карьере и является большим плюсом в личной жизни.

Ключевые слова: пластическая хирургия, эстетическая красота, инновационная медицинская психология, фотокоррекция.

Purpose: the appearance of a person often affects his essence, his inner world and his behavior. Based on the analysis, a rational conclusion can be made by comparing the appearance of the nervous system with the postoperative state after surgical replacement of the appearance of four patients under observation. **Materials and methods:** Examination, history taking, analysis of the patient's preoperative and postoperative plastic surgery, laboratory and instrumental leaflets and a visual-objective examination based on the history of the disease. **Results:** 28 (89.3%) of 28 patients with successful plastic surgery had positive mental and behavioral changes. Because of their appearance, which was more attractive and flawless than the preoperative period, it was disfigured, dissatisfied with the environment, was at a disadvantage due to anxiety and depression. **Conclusions:** In our observations, it was noted that approximately 30% of patients aged from 30 to 45 years old accounted for about half (42.4%) of the total number of applicants, of whom 33 had 22 (66.7%) city residents and 11 were rural (33.3%) as well as their attractiveness and attractiveness, and the urban population pays more attention to these aspects than the rural population.

Key words: plastic surgery, aesthetic beauty, innovative medical psychology, photo correction.

Муаммонинг долзарблиги. Инсон ташқи қиёфаси кўп жиҳатдан унинг моҳиятига, ички дунёсига таъсир кўрсатади ва хулқ-атвори белгилайди [1,2,3]. Хулқ атвор эса унинг турмуш тарзи ва босиб ўтган йўллари белгилаб беради. [3]. Статистик маълумотларга қараганда ер шари аҳолисининг маълум фоизи ўзининг ташқи қиёфаси, кўриниши, чехрасидан қониқмайди, ўсмирларда бу кўрсаткич 34,5%, хотин-қизларда 46,7% ва эркаларда 12,4% ни ташкил қилади [6,7].

Пластик ва косметик хирургия тараққий қилган бугунги кунда ўз жинсини оператив йўл билан ўзгартиришга мойил одамлар турли мамлакатларда ўтказилган сўровномаларда 3,1-5,8% ни, ўз ташқи қиёфасини жарроҳлик йўли билан коррекция қилишга қарор қилганлар эса 12,6-16,9%ни ташкил қилади [4,7]. Жумладан, хотин-қизлар орасида ўтказилган сўровномаларда кулоқ, бурун, кўз ва лаблар шаклини хирургик йўл билан ўзгартиришни истовчилар умумий иштирокчиларнинг 28,7 ни ташкил қилади [6]. Ушбу статистик маълумотлар муаммонинг тиббий, маиший, эстетик, косметик ва пластик жиҳатдан нақадар долзарб эканлигини кўрсатиб беради.

Мақсад ва вазифалар

Юқоридаги таҳлиллардан келиб чиққан ҳолда кузатувларимиз остида бўлган беморларимизнинг ташқи қиёфаси хирургик йўл билан ўзгартирилганидан кейинги асаб-руҳий тизими ҳолатини операциядан аввалги ҳолати билан солиштириб, оқилона хулоса чиқаришни мақсад қилиб қўйдик. Ушбу мақсадни амалга ошириш учун ўз олдимизга қуйидагиларни вазифа қилиб белгиладик:

1.Ташқи кўринишларини пластик хирургия воситасида ўзгартириш учун мурожаат қилган беморларнинг ёши, жинси, турар жойига кўра классификациялаш.

2. Ташқи кўринишларини пластик хирургия воситасида ўзгартириш учун мурожаат қилган беморларнинг шикоятларига кўра классификациялаш.

3. Беморларнинг ёши, жинсига кўра асаб-руҳий тизими ва хулқ атворига муваффақиятли бажарилган коррекциянинг ижобий таъсини ўрганиш.

Тадқиқот объекти

2018 йил июл-январ (7 ой) мобайнида кузатувларимиз остида 33 нафар бемор бўлди. Беморларнинг ёши, жинси, меҳнат фаолиятига кўра тақсимланиши 1-жадвалда ўз аксини топган:

1-жадвал

Беморлар	жинси	Ёши		манзили	
		15-29	30-45	шаҳар	Кишлоқ
Хотин-қизлар	31 (93,9)	17(51,6%)	14(42,4%)	21(63,7%)	10(30,3%)
Эркаклар	2(6,1%)	1(3,0%)	1(3,0%)	1(3,0%)	1(3,0%)
жаъми	33(100,0%)	18(54,6%)	15(45,4%)	22(66,7%)	11(33,3%)

Жадвалдан кўришиб турибдики, пластик хирургияга мурожаат қилганларнинг катта фоизини хотин-қизлар ташкил қилар экан (93,9%). Эркаклар бор-йўғи 2 нафар бўлиб, кузатувларимиздаги беморларнинг 6,1% қисмини ташкил қилади. Улар ҳам ташқи кўринишдаги туғма норасолик ва номутаносиблик сабабли эмас, балки юз соҳасидаги орттирилган чандиқларни бартараф этиш учун мурожаат қилганлар. Авваллари фақат ёшларгина ўз ташқи кўринишларидан норози бўлиб, уни ўзгартиришга мойил бўлади қабилдаги илмий тадқиқотлар хулосасига кўзимиз тушган бўлса, бизнинг кузатувларимизда 30-45 ёшлар оралиғидаги беморлар умумий мурожаат қилганларнинг қарийб ярмини ташкил этди (42,4%). Демак, инсоннинг эстетик гўзалликка интилиши унинг ёшига боғлиқ бўлмасдан, балки кўп жиҳатдан бошқа омиллар орқали юз берар экан. Тадқиқотларимиз натижасида жами 33 нафар беморнинг 22 таси шаҳар (66,7%), 11 нафари эса қишлоқ (33,3%) аҳолиси эканлиги аён бўлди. Демакки, шаҳар аҳолиси ўз чиройи ва жозибadorлигига қишлоқ аҳолиси қараганда икки баробар кўпроқ эътиборлидир.

Мурожаат қилувчиларнинг шикоятларига кўра хотин-қизлар ўртасида энг кўп шикоятлар кўз, қовоқлар соҳасидан (33,3%) бўлиб иккинчи ўринда қулоқлар (18,2%), учинчи ўринда лаблар ва даҳан (15,2%), ёноқ лунж ва бўйин (15,2%) ва ниҳоят тананинг бошқа қисмларидаги косметик номутаносибликдан 6 нафар бемор (18,2%) мурожаат қилган. Эркак жинсига мансуб икки нафар (3,0%) мижоз ҳам юзнинг лунж ва ёноқ қисмидаги травмадан, куйишдан кейинги чандиқларни пластик коррекцияси учун мурожаат қилганлар классификацияси 2 – жадвалда ўз аксини топган.

2-жадвал.

Беморлар	Шикоятлари				
	Кўз соҳаси	Қулоқ соҳаси	Лаблар соҳаси	Ёноқ, лунж ва даҳан	Бошқа соҳалар
Хотин-қизлар	11 (33,3%)	6(18,2%)	5(15,2%)	5(15,2%)	6(18,2%)
Эркаклар	-	-	-	2(6,0%)	-
жаъми	11 (33,3%)	6(18,2%)	5(15,2%)	7(18,2%)	6(18,2%)

Материал ва усуллар

Сўровномалар ўтказиш, анамнез йиғиш, беморнинг пластик операциядан олдинги ва кейинги суратлари тахлили (фотокоррекция), касаллик тарихига асосан лаборатор ва инструментал варақалари ва визуал-объектив кўрик.

Муҳокама

Беморларнинг барчасида умум жарроҳлик томонидан қабул қилинган лаборатор ва инструментал текширишлар ўтказилди, терининг ҳолатига эстетик ва пластик хирургия нуқтайи назаридан баҳо берилди. Ёши 40 дан юқори бўлган икки нафар бемор аёлда (6,0%) қон босими ва қонда глюкоза, ҳамда холестерин миқдори юқори бўлганлиги, бир нафар беморда (3,0%) қонда ТОРЧ инфекциялар аниқланганлиги боис жарроҳлик муолажаси ўтказишдан четлантирилди. Демак, мурожаат қилганларнинг 30 нафарида (91,0%) қисмида турли мураккаблик ва давомлилиқда коррекцияловчи пластик хирургия муолажалари ўтказилди. Беморларнинг 28 нафарида (93,3%) жарроҳлик жароҳатлари бирламчи, текис ва эстетик хирургия талабларига мос равишда муддатида битди, бир нафар беморда (3,3%) операциядан кейинги жароҳат яллиғланиб, бир нафарида чокларнинг қисман сўкилиши ҳисобига иккиламчи битиш кузатилди. Демак, пластик жарроҳлик муваффақиятли ўтказилган 28 нафар беморнинг 25 нафарида (89,3%) асаб-руҳий тизим ва хулқ атворда ижобий ўзгаришлар кузатилган. Улар ўз ташқи қиёфалари операцияга қадар бўлган даврга қараганда жозибали ва нуқсонсиз шаклга кирганлиги сабабли ўз-ўзидан, ҳаётдан, атроф-муҳитдан қониқмаслик ҳисидан қутулганлар, ўринсиз асабийлашиш ва тушкунлик ҳолатлари батамом бартараф бўлган.

Хулоса

Тадқиқотларимиз натижалари қуйидагича хулосалар чиқаришимизга имкон берди:

1. Кузатувларимизда 30-45 ёшлар оралиғидаги беморлар умумий мурожаат қилганларнинг қарийб ярмини ташкил этгани (42,4%), жаъми 33 нафар беморнинг 22 таси шаҳар (66,7%), 11 нафари эса қишлоқ (33,3%) аҳолиси эканлиги инсон ёш ўтавергани сайин ҳам ўз латофати ва жозибасига эътиборли эканлигини, шаҳар аҳолиси эса қишлоқ аҳлига қараганда кўпроқ бу жиҳатларга эътибор беришини кўрсатди.

2. Хотин-қизлар орасида энг кўп шикоятлар кўз, қовоқлар соҳасидан (33,3%), иккинчи ўринда кулоқлар (18,2%), учинчи ўринда лаблар ва даҳан (15,2%), ёноқ лунж ва бўйин (15,2%) ва ниҳоят тананинг бошқа қисмларидаги косметик номутаносибликдан 6 нафар бемор (18,2%) мурожат қилганлиги аёллар кўпроқ кўз соҳаси жозибадорлиги ва мафтунонкорлигига эътибор қаратишидан дарак берди.

3. Пластик жарроҳлик муваффақиятли ўтказилган 28 нафар беморнинг 25 нафарида (89,3%) асаб-руҳий тизим ва хулқ атворда ижобий ўзгаришлар кузатилганлиги инсон ташқи қиёфаси мукамаллиги ва бенуқсонлиги унинг ички дунёсига бевосита таъсир кўрсатишини англатди.

4. Юқоридаги далил ва ашёлардан келиб чиққан ҳолда бундай тадқиқотлар кўламини кенгайтириш ва инсон ички дунёсининг ташқи кўринишга таъсири жиҳатларини ҳам теран таҳлил қилиш тиббий психологиянинг инновацион усулларида биридир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Оксана Сергеева. Язык жестов, как читать мысли без слов. Москва, Медицина 2011 й
2. Могельницкий А.С. Меараго Ш.Л. Динамика процесса различных посттравматических стрессовых расстройств в клинических критериях течения и оказания психологической помощи // Актуальные проблемы организации медицинского обеспечения войск в XXI веке. СПб, 2004, С.32-34.
3. Хигир Б.Ю. Физиогномика. - М.: Астрель: АСТ: Транзит. книга, 2006.-640 с.
4. Николай Равенский. Как читать человека. Москва, Медицина, 1999 й. -87 с.
5. Гольдберг Э. Коста Л.Д. Нейроанатомическая асимметрия полушарий мозга и способы переработки информации. Нейропсихология сегодня /Ред. Хомская Е.Д.-М.: Изд-во МГУ, 1995.-232 с.
6. Роберт Уатсайд. О чем говорить лицо?. Санкт Петербург . Питер Пресс, 1996 й, - 132 с.
7. Dayot A/ The human face. New York, 1977 у, -73 l
8. Temdrok J Etila et estetika Berlin, 1998 у, - 118 l

ИНСОН ҚИЁФАСИНИ ЭСТЕТИК ХИРУРГИЯ ВОСИТАСИДА ЎЗГАРИШНИНГ АСАБ-РУҲИЙ ТИЗИМИ ХУСУСИЯТЛАРИГА ТАЪСИРИ

Полванов Р.Б.

Мақсад: Инсон ташқи қиёфаси кўп жиҳатдан унинг моҳиятига, ички дунёсига таъсир кўрсатади ва хулқ-атворини белгилайди. Таҳлиллардан келиб чиққан ҳолда кузатувларимиз остида бўлган беморларимизнинг ташқи қиёфаси хирургик йўл билан ўзгартирилганидан кейинги асаб-руҳий тизими ҳолатини операциядан аввалги ҳолати билан солиштириб, оқилона хулоса чиқарилади. **Материал ва усуллар:** Сўровномалар ўтказиш, анамнез йиғиш, беморнинг пластик операциядан олдинги ва кейинги суратлари таҳлили, касаллик тарихига асосан лаборатор ва инструментал варақалари ва визуал-объектив кўрик. **Натижа:** Пластик жарроҳлик муваффақиятли ўтказилган 28 нафар беморнинг 25 нафарида (89,3%) асаб-руҳий тизим ва хулқ атворда ижобий ўзгаришлар кузатилган. Улар ўз ташқи қиёфалари операцияга қадар бўлган даврга қараганда жозибали ва нуқсонсиз шаклга кирганлиги сабабли ўз-ўзидан, ҳаётдан, атроф – муҳитдан қониқмаслик ҳиссидан қутулганлар, ўринсиз асабийлашиш ва тушкунлик ҳолатлари батамом бартараф бўлган. **Хулоса:** кузатувларимизда 30-45 ёшлар оралиғидаги беморлар умумий мурожаат қилганларнинг қарийб ярмини ташкил этгани (42,4%), жаъми 33 нафар беморнинг 22 таси шаҳар (66,7%), 11 нафари эса қишлоқ (33,3%) аҳолиси эканлиги инсон ёш ўтавергани сайин ҳам ўз латофати ва жозибасига эътиборли эканлигини, шаҳар аҳолиси эса қишлоқ аҳлига қараганда кўпроқ бу жиҳатларга эътибор беришини кўрсатди.

Калит сўзлар: пластик хирургия, эстетик гўзаллик, инновацион тиббий психология, фотокоррекция.